

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE VEEBRUAR 2024

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
06.02.2024	4-23-2703/17	<p>Hoolsuskohustus LS § 72 lg 1 tähenduses tööjaotuslikes suhetes</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas väärteoasjas nr 4-23-2703 tehtud otsuses, et kui transpordiettevõttes kasutatavate sõidukite tehnonõuete kehtivuse kontrollimise kohustus on vastavalt tööjaotusele isiku tööandjal ja viimane annab töötajale sõiduki konkreetse tööülesande täitmiseks, saab töötaja sõidukit kasutama asudes lähtuda teadmisest, et LS § 72 lg-st 1 tulenev kohustus on täidetud (nn usalduspõhimõte). Sellest tulenevalt ei saa isikule ette heita sõiduki tehnonõuete kehtivuse kontrollimata jätmist, sest tegemist ei olnud temal lasuva hoolsuskohustusega.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
09.02.2024	1-22-7339/22	<p>Jälitusloa korduv taotlemine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 1-22-7339 tehtud määruses, millised õiguslikud võimalused on prokuratuuril olukorras, kus jälitustoimingut lubavas kohtumääruses on tema hinnangul puudused, mis võivad tingida selle loa alusel kogutud tõendite lubamatuse. Kolleegium leidis, et kriminaalmenetluse seadustik ei välista jälitusloas põhjenduste puudumise korral kohtule uue samasisulise taotluse esitamist ega selle lahendamist. Seevastu määruskaebemenetluses jälitusloa põhistamisvigu parandada ei saa. Niisamuti pole võimalik puuduliku loamääruse alusel tehtud jälitustoimingu lubatavust tagantjärei põhjendada.</p> <p>Riigikohtunik Hannes Kirise eriarvamus on kättesaadav siit.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
16.02.2024	1-21-2651/101	<p>Kaitsjatasu taotluse esitamise tähtaeg</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 1-21-2651 tehtud määruses, et kui ringkonnakohus jätab riigi õigusabi osutaja apellatsiooni või määruskaebuse ilmse põhjendamata tõttu (KrMS § 326 lg 3) läbi vaatamata, saab ta õigusabi tasu määrata vaid siis, kui advokaat on seda taotlenud kaebuse esitamiseks ette nähtud tähtaja jooksul. Hiljem esitatud taotlus tuleb jätta läbi vaatamata. Kui ringkonnakohus vaatab kaebuse sisuliselt läbi, siis avaneb advokaadil uuesti võimalus kaebuse eest tasu küsida, esitades</p>

		<p>selleks taotluse ringkonnakohtule kas kohtuistungil või KrMS § 331 lg 1¹ p 2 kohaselt määratud tähtaja jooksul.</p> <p>Väljaspool määruskaebuse lahendamise piire märkis kriminaalkolleegium veel, et kuna kassatsiooni-, teistmis- või väärteomenetlus võib Riigikohtus lõppeda määrusega, millega keeldutakse kaebuse menetlusse võtmisest, siis tuleb taotlus kaebuse eest tasu saamiseks esitada ka Riigikohtule enne kaebetähtaja lõppu. Hilisem taotlus jääb läbi vaatamata. Kui Riigikohus võtab kaebuse menetlusse, on advokaadil võimalus taotleda kaebuse eest riigi õigusabi tasu KrMS § 352 lg 2 p 2 järgi määratud tähtaja jooksul või suulise menetluse korral Riigikohtu istungil.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.02.2024	4-23-2240/17	<p>LS § 236 lg 1 subjektiivne koosseis</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas väärteoasjas nr 4-23-2240 oma varasemat seisukohta, mille kohaselt ei saa liiklusõnnetuses osalenud sõiduki juhile ette heita liiklusõnnetusest politseile teatamata jätmist, kui ta ei teadnud, et õnnetus toimus. Isikult ei saa nõuda, et ta teataks asjaolust, mis asub väljaspool tema teadmiste piire.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
21.02.2024	4-23-2162/41	<p>Ilmselt põhjendamatu apellatsioon väärteoasjas ja kaitsja määramine väärteomenetluses</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas väärteoasjas nr 4-23-2162 tehtud otsuses, et ka väärteomenetluses on võimalik VTMS § 2 ja KrMS § 326 lg 3 alusel jätta apellatsioon kui ilmselt põhjendamatu läbi vaatamata. Samas ei saa kaebusele üldise hinnangu andmine pelgalt eelmenetluses asendada kriminaalasja sisulist kohtulikku arutamist ringkonnakohtus. Asjaolu, et ringkonnakohus ei pea vajalikuks esimese astme kohtu otsust muuta, ei tähenda, et ta ei pea analüüsima apellatsiooni argumente. Kolleegium toonitas sedagi, et väärteomenetluses saab määrata menetlusalusele isikule kaitsja ka VTMS § 19 lg-s 3 sätestatud aluste esinemiseta, kuid see on kohtu kaalutusotsus.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
05.02.2024	2-18-187/134	<p>Kostjaks oleva juriidilise isiku õigusjärgluseta lõppemise tagajärg menetlusele</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas, et kui hagejaks või kostjaks olev juriidiline isik lõppeb maakohtu menetluse kestel õigusjärgluseta, siis tuleks üldjuhul hagi jätta läbi vaatamata, sest hagimenetlus ei saa toimuda ilma ühe pooleta. Kui lisaks lõppenud juriidilisele isikule on menetluses samal poolel kaashagejaid või -kostjaid, siis saab menetlus teiste kaashagejate või -kostjate suhtes jätkuda, kui tegemist ei ole vältimatute kaashagejate või -kostjatega. Kui tegemist on vältimatute kaashagejate või -kostjatega, tuleb hinnata seda, kas menetluse jätkamine allesjääva poole suhtes on võimalik. Sellisel juhul saab jätta üksnes lõppenud poole osas hagi läbi vaatamata ning ülejäänud poolte jaoks menetlus jätkub. Kui aga menetlus ei saa jätkuda ilma lõppenud pooleta üksnes allesjäänud poole suhtes, siis on kohtul õigus jätta hagi tervikuna läbi vaatamata. Kolleegium leidis, et tagasivõitmise hagi ei saa menetleda üksnes ühe tagasivõidetava lepingu poole suhtes.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

07.02.2024	2-20-13187/54	<p>Kohtu määratud nõukogu asendusliikme tagasiastumine</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas, mida peab tegema kohtu määratud aktsiaseltsi nõukogu liige tagasi astumiseks. Poolte vahel tekkis vaidlus selle üle, kas kohtu määratud nõukogu liige oli ametist tagasi astunud, kui ta saatis kohtule avalduse, milles soovis tagasi astuda, kuid võttis selle avalduse tagasi enne, kui kohus jõudis ta ametist vabastada. Riigikohus selgitas, et kui nõukogu liikme määrab kohus, siis kohtumäärus asendab aktsionäride üldkoosoleku otsust nõukogu liikme valimise kohta. Selle määruse tegemisega ei lähe kohtule üle muud üldkoosoleku õigused ja kohustused. Sealjuures ei muutu kohus organiks, kellele nõukogu liige peaks tagasiastumiseks esitama tagasiastumisavalduse. Siiski on nõukogu liikmel võimalik esitada kohtule menetluslik taotlus enda vabastamiseks nõukogu liikme ametist, kuid see taotlus ei ole käsitatav tagasiastumisavaldusena.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
12.02.2024	2-08-1314/71	<p>Võlausaldaja kaebeõigus pankrotimenetluses</p> <p>Asjas oli keskne vaidlusküsimus selles, kas ja kui jah, siis millistel tingimustel on võlausaldajal õigus esitada määruskaebus maakohtu määruse peale, millega maakohus lõpetas võlgniku pankrotimenetluse raugemise tõttu pärast pankroti väljakuulutamist.</p> <p>Kolleegium leidis, et PankrS § 164 lg 2 eesmärk ei ole piirata võlausaldaja määruskaebuse esitamise õigust pankrotimenetluse lõpetamise määruse peale üldiselt, vaid üksnes juhtudel, mil seadus näeb ette võimaluse esitada esmalt vastuväide. PankrS § 164 lg-s 2 sätestatud kaebeõiguse piirang on kohaldatav üksnes sellistel juhtudel, kui seadus võimaldab esitada pankrotimenetluse lõpetamise kohta vastuväite. Kuna pankrotiseadus ei näe ette vastuväite esitamise võimalust ega korda juhuks, kui pankrotimenetlus lõpetatakse raugemise tõttu PankrS § 158 alusel, siis on võlausaldajal sellisel juhul õigus esitada pankrotimenetluse lõpetamise määruse peale määruskaebus ilma vastuväidet esitamata.</p> <p>Kolleegium nõustus seisukohaga, et ei ole mõistlikku põhjendust, miks peaks võlausaldaja kaebeõigus olema välistatud olukorras, kus pankrotimenetlus lõpetatakse raugemise tõttu pärast pankroti väljakuulutamist, eriti arvestades seda, et juhul, kui pankrotimenetlus raugub pankrotti välja kuulutamata, on võlausaldajal kaebeõigus olemas (PankrS § 29 lg-d 6 ja 7). Samuti toetab seda seisukohta hagita menetluse üldine põhiseaduspärane põhimõte, mille kohaselt peab hagita menetlust lõpetava määruse peale olema vähemalt ühekordne kaebeõigus igal isikul, kelle õigusi määrus puudutab.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
14.02.2024	2-21-1758/64	<p>Kasutatud asja vastavus müügilepingutingimustele</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium kordas ja täiendas lahendis 2-21-1758 varasemalt lahendis 2-19-19586/85 väljendatud seisukohti kasutatud asjade võõrandamise osas.</p> <p>Sarnaselt vanadele asjadele ei ole kasutatud asja lepingutingimustele mittevastavust VÕS § 217 lg 2 p 2 ja § 77 lg 1 järgi õige hinnata lähtuvalt samalaadse uue asja omadustest, kui müüja ei ole jätnud müügilepingu eset reklaamides muljet, et tegemist on uue asjaga. Seejuures ei saa sõnadest „heas korras, sõidab hästi“ järeldada, et asja reklaamiti uuea. Kasutatud asi vastab lepingutingimustele, kui sellel on tuvastatud asja vanusele tavapärane kulumine või vananemine.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
21.02.2024	2-22-100795/12	<p>Parkimise korraldamine korteriomandi kaasomandi esemel</p> <p>Riigikohtusse jõudis vaidlus korteriühistule parkimisteenust osutava teenusepakkuja leppetrahvinõude üle ühe korteriomandit kasutava isiku vastu, kes parkis oma sõiduki kortermaja parklasse ilma ühistu kirjaliku loata, mis aga oli korteriomanike üldkoosolekul kehtestatud korra järgi nõutav ning mille rikkumise puhuks oli ette nähtud leppetrahv. Riigikohus nõustus alama astme kohtutega, et nõue on põhjendamatu, kuna kostjal oli</p>

		<p>seadusest tulenev õigus parkimisala kasutada ning hageja ei saanud eeldada, et kostja oleks sõidukit parkides väljendanud tahet sõlmida hagejaga parkimisleping.</p> <p>Riigikohus selgitas lisaks, et üldjuhul saab korteriomandi kaasomandi eseme kasutamist seadusest erinevalt reguleerida korteriomani kekkuleppel ning üksnes tavakasutuse piires võib seda otsustada ka häälteenamusega. Tavakasutuse piiresst väljuvad üldjuhul küsimused, mis piiravad korteriomani kekkuleppel seadusest tulenevat õigust kaasomandi eseme kasutada. Tavakasutuse piiresse jäävad aga kaasomandi eseme kasutamist täpsustavad küsimused, nt parkimiskaartide süsteemi kekkuleppel parkimisala kasutusõiguse tõendamiseks, et seeläbi lihtsustada parkimist korraldava teenusepakkuja tööd.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
--	--	---

HALDUSKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
08.02.2024	3-22-2321/45	<p>Kohustuslik kohtueelne menetlus kinnipeetavale tervishoiuteenuse osutamise korral</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium selgitas, et kinnipeetav ei pea vanglas osutatava tervishoiuteenusega seoses kohtusse pöördudes eelnevalt läbima VangS § 11 lg-s 5 ette nähtud kohustuslikku vaidemenetlust. Kolleegium märkis, et arsti tegevus pole ka vanglas käsitatav HMS §-s 2 kirjeldatud haldustegevusena, mistõttu pole võimalik HMS § 71 lg-st 1 tulenevalt selle peale valet esitada. Kohustusliku kohtueelse menetluse läbimise nõue on kohaldatav üksnes siis, kui seadus näeb konkreetset liiki nõude kohtueelseks lahendamiseks korra ette.</p> <p>Riigikohtunik Ivo Pilvingu täiendav arvamus on kättesaadav siit.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
14.02.2024	3-21-101/29	<p>Kohaliku omavalitsuse kaalutusõiguse ulatus maavara kaevandamiseks kooskõlastuse andmisel</p> <p>Riigikohus selgitas, et kohalik omavalitsus võib maavara kaevandamiseks kooskõlastuse andmisest keelduda vastuolu tõttu kehtiva üldplaneeringuga. Lubatud on otsuse tegemisel võtta arvesse ka keskkonnamõjudega seotud määramatust. Seda iseäranis olukorras, kus asjaolud võimaldavad mõjude tekkimist eeldada, kaevandamisloa taotleja ei ole eeldust ümber lükanud ning ka Keskkonnaamet ei ole otsustanud keskkonnamõju hindamise tegemist. Siiski peab kohalik omavalitsus otsuse tegemisel hindama, kas kooskõlastust oleks võimalik anda ka osaliselt või tingimuslikult.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.02.2024	3-22-2187/26	<p>Eesti Advokatuuri korraldatud advokaadiksam on kooskõlas advokatuuriseadusega</p> <p>Riigikohus selgitas kohtuotsuses, et Eesti Advokatuur ei ole eksinud advokaadiksami korraldamisel. Kolleegium leidis, et advokatuuriseadusega ei ole vastuolus selline eksamikorraldus, mille kohaselt on eksami kirjalik osa jaotatud alamosadeks. Advokatuuriseadusega ei ole vastuolus ka selline eksamikorraldus, mille kohaselt juhul, kui ühe alamosa raames ei ole õigesti vastatud vähemalt 70% küsimustest, loetakse kogu eksam negatiivsele hindele sooritatuks.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

26.02.2024	3-21-459/55	<p>Detailplaneeringu osaliselt kehtetuks tunnistamine ei ole sobiv vahend planeeringust kõrvalekaldumiste seadustamiseks tagantjärgi</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium kordas otsuses nr 3-21-459/55 varasemalt väljendatud seisukohta, et detailplaneeringu osaliselt kehtetuks tunnistamine ei ole sobiv vahend planeeringust kõrvalekaldumiste seadustamiseks (vt otsus nr 3-20-2247/53). Kui kõrvalekaldumine ei ole oluline tuleks see seadustada kasutusloa või -teatisega, sealjuures on võimalik kasutusloale või -teatisele seada kõrvaltingimusi, millega leevendada planeeringust kõrvalekaldumisest tekkinud naabrite õiguste riivet.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
28.02.2024	3-22-2197/26	<p>Halduskohtu pädevus Riigi Kinnisvara AS otsuste vaidlustamisel</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium lahendas määruses nr 3-22-2197/26 küsimust, kas Riigi Kinnisvara AS otsust, mis tunnistas avaliku enampakkumise läbikukkunuks, saab vaidlustada halduskohtus. Kaebaja leidis, et kuivõrd Riigi Kinnisvara AS kuulub täielikult riigile ning põhikirja järgi on selle eesmärgiks riigile kinnisvarateenuse osutamine, siis on avalikku enampakkumist puudutav otsus halduskohtus vaidlustatav. Halduskolleegium ei nõustunud sellega, sest konkreetse kinnisasja avalikul enampakkumisel ei täidetud avalikku ülesannet, seega ei ole tegemist avalik-õigusliku vaidlusega.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI JA ERIKOGU LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
07.02.2024	2-21-1582/97	<p>Tähtaeg riigi õigusabi tasu kindlaksmääramise taotluse esitamiseks</p> <p>Riigikohtu erikogu jäi määruses Riigikohtu halduskolleegiumi praktikas omaks võetud seisukoha juurde, et RÕS § 22 lg-s 3 on sätestatud kolme kuu pikkune tähtaeg riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramise taotluse esitamiseks alates riigi õigusabi toimingute tegemisest, kui menetlus ei lõpe varem. Sellist tõlgendust toetab nii sätte tekst kui ka sätte praeguse kuju andnud eelnõu seletuskiri. Taotluse esitamine hiljemalt kolme kuu jooksul pärast toimingute tegemist ei ole ebamõistlikult koormav ning selle tingimuse täitmisel ei jää advokaadi teenus tasustamata. Erikoogu märkis, et seadusandjal oleks võimalik tasutaotluse esitamise aega reguleerida vajaduse korral ka paindlikumalt, kuid see ei võta kohtult kohustust austada kehtiva õigusnormi sõnastust</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
14.02.2024	5-23-41/5	<p>Riigikogu liikmed ei saa vaidlustada Riigikogu otsuse eelnõule muudatusettepanekute tegemise piiramist komisjonis</p> <p>Riigikogu liikmed pöördusid Riigikohtusse oma mandaadiga seotud õiguste kaitseks, kuna rahanduskomisjon oli jätnud läbi vaatamata enamuse kaebajate esitatud muudatusettepanekuid Riigikogu otsuste eelnõudele, mis puudutasid Ukrainale abi andmist. Kaebajad soovisid seetõttu nii vastuvõetud lõppotsuste, aga ka sellele eelnenud täiskogu, juhatuse ja rahanduskomisjoni menetluslike otsuste tühistamist. Kolleegium jättis kaebuse läbi vaatamata, kuivõrd kaebajatel ei olnud kaebeõigust.</p>

	<p>Riigikogu liikmetel ei ole õigust vaidlustada Riigikogu lõppotsuseid, kuna selliseid otsuseid saavad vaidlustada isikud, kelle subjektiivseid ehk välisõigussuhtest tulenevaid õigusi otsused rikuvad. Riigikogu liikme mandaadiga seotud õigused tulenevad aga siseõigussuhtest. Riigikogu täiskogu päevakorra kinnitamise otsus ei saanud aga riivata siseõigussuhtest tulenevat muudatusettepanekute tegemise õigust, kuna sellega ei otsustatud nimetatud õiguse üle. Juhatuse otsuseid, millega võeti otsuste eelnõud menetlusse ja pandi lõpphääletusele, samuti rahanduskomisjoni protokollilist otsust, seadus Riigikogu liikmetel vaidlustada ei võimalda. Kolleegium märkis, et põhiseadus ei nõua, et muudatusettepanekute tegemise õiguse piiramist peab Riigikogu liige saama tingimata kohtus vaidlustada.</p>
--	---

Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad [siit](#).